KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian: Powstanie styczniowe i jego następstwa (klasa 3 liceum)

Grupa A

1. (1 pkt) **B**

2. (1 pkt) **C**

3. (1 pkt) **B**

4. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) **(1) branka; (2) pańszczyzny** — po 1 pkt za lukę

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Powstanie styczniowe wywołało w Europie Zachodniej falę współczucia dla sprawy polskiej — Francja i Wielka Brytania kierowały do Rosji noty dyplomatyczne domagające się reform, jednak żadne z mocarstw nie zdecydowało się na interwencję zbrojną. Odmiennie zachowały się Prusy — w konwencji Alvenslebena (1863) zaoferowały Rosji pomoc w tłumieniu powstania, obawiając się rozprzestrzenienia ruchu niepodległościowego na ziemie polskie pod zaborem pruskim. Brak realnego wsparcia międzynarodowego przyczynił się do klęski powstania.
Punktacja: Reakcja Francji i Wielkiej Brytanii — noty dyplomatyczne bez interwencji (1 pkt) + postawa Prus — konwencja Alvenslebena wspierająca Rosję (1 pkt) + ocena skutków braku realnej pomocy dla powstańców (1 pkt). Maks. 3 pkt.

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Po klęsce powstania Królestwo Polskie utraciło resztki odrębności administracyjnej i zaczęto je oficjalnie nazywać Krajem Przywiślańskim, podporządkowanym bezpośrednio administracji rosyjskiej. Władze carskie nasiliły politykę rusyfikacyjną, wprowadzając język rosyjski jako obowiązkowy w urzędach, sądach i szkołach, ograniczając nauczanie języka polskiego. Uczestnicy powstania byli represjonowani — masowo zsyłano ich na Sybir, konfiskowano majątki ziemskie zaangażowanej w powstanie szlachty, a car w 1864 roku ogłosił ukaz uwłaszczeniowy, korzystniejszy dla chłopów niż wcześniejsze propozycje powstańców, by skłócić ich ze szlachtą.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wielopolski, chcąc usunąć patriotycznie nastawioną młodzież, zarządził w styczniu 1863 r. brankę do rosyjskiego wojska. Zagrożeni poborem młodzi ludzie uciekli do lasów, a Komitet Centralny Narodowy przyspieszył ogłoszenie powstania.
Punktacja: 1 pkt – branka do wojska rosyjskiego; 1 pkt – zorganizowana przez Aleksandra Wielopolskiego, aby usunąć młodzież patriotyczną; 1 pkt – skutek: przyspieszenie wybuchu, Komitet Centralny Narodowy ogłosił powstanie.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Powstanie styczniowe, choć zakończyło się klęską militarną, miało ogromne znaczenie dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego. Po pierwsze, dekret o uwłaszczeniu chłopów wydany przez Rząd Narodowy (potwierdzony potem przez cara) włączył masy chłopskie w obieg gospodarczy i stopniowo w świadomość narodową. Po drugie, doświadczenie powstania skierowało polską myśl polityczną ku pozytywizmowi — pracy organicznej i pracy u podstaw, co przyczyniło się do modernizacji i edukacji szerokich warstw społecznych.
Punktacja: Co najmniej dwa argumenty uzasadniające ocenę (2 pkt). Razem 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **D**

4. (4 pkt) **1–C, 2–B, 3–D, 4–A** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) **(1) Romuald Traugutt; (2) Kraj Przywiślański** — po 1 pkt za lukę

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Powstanie styczniowe przegrało przede wszystkim z powodu ogromnej przewagi militarnej Rosji — powstańcy prowadzili wyłącznie wojnę partyzancką, nie dysponując regularną armią ani ciężkim uzbrojeniem. Dodatkowo licząca na interwencję dyplomatyczną Francji, Wielkiej Brytanii i Austrii strona polska nie doczekała się realnego wsparcia militarnego — mocarstwa ograniczyły się do formalnych not dyplomatycznych. W efekcie osamotnione powstanie zostało stopniowo stłumione, a jego upadek pociągnął za sobą surowe represje i rusyfikację.
Punktacja: Podanie pierwszej przyczyny (przewaga militarna Rosji, brak regularnej armii powstańczej) – 1 pkt. Podanie drugiej przyczyny (brak realnego wsparcia mocarstw zachodnich mimo dyplomatycznych apeli) – 1 pkt. Podsumowanie/wniosek – 1 pkt. Łącznie 3 pkt.

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Powstanie styczniowe, mimo trwania ponad półtora roku (od stycznia 1863 do jesieni 1864) dzięki taktyce wojny partyzanckiej, nie zdobyło realnego wsparcia militarnego mocarstw zachodnich, które ograniczyły się do dyplomatycznych protestów. Powstańcy nie dysponowali regularną armią ani jednolitym dowództwem, co uniemożliwiło pokonanie znacznie liczniejszych wojsk rosyjskich. Po upadku powstania Rosja przeprowadziła surowe represje - konfiskaty majątków, masowe zsyłki na Syberię oraz ostateczną likwidację odrębności administracyjnej Królestwa Polskiego.
Punktacja: Brak realnego wsparcia zagranicznego (1 pkt). Taktyka partyzancka bez regularnej armii wobec przewagi militarnej Rosji (1 pkt). Represje po upadku - konfiskaty, zsyłki, likwidacja autonomii Królestwa Polskiego (1 pkt). Łącznie 3 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kraj Przywiślański, rusyfikacja. Uwłaszczenie. Pozytywizm zamiast insurekcji.
Punktacja: Polit.(1)+społ.(1)+kult.(1).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Objął X 1863. Uporządkował struktury, egzekwował uwłaszczenie. Stracony 5 VIII 1864.
Punktacja: Reorganizacja(1)+konsekwencje(1).

Skala ocen (orientacyjna, 20 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	18–20 pkt
dobry (4)	15–17 pkt
dostateczny (3)	10–14 pkt
dopuszczający (2)	6–9 pkt
niedostateczny (1)	0–5 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/historia/powstanie-styczniowe**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.